

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 6

Рівне - 2013

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 6. – Рівне: РДГУ, 2013. – 129 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 8 від 29 березня 2013 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Вступ	6
Ставицька О. <i>Особистісні деформації сучасної молоді в умовах соціально-економічної кризи</i>	8
Артимовець А. <i>Шкільна успішність-неуспішність як визначальний фактор соціальних інтеракцій молодшого школяра</i>	10
Бородаєвський В. <i>Огляд інтертипних відношень у різних моделях соціонічної теорії</i>	12
Вайда Л. <i>Психолого-педагогічна преса в Україні про освітньо-виховні інновації</i>	16
Вознюк Ю. <i>Проблема самоствердження особистості у системі наук про людину</i>	21
Ветрова І. <i>Психологічний аналіз «Я-образу» особистості</i>	24
Ветрова М. <i>Психологічний аналіз формування моральності в дошкільному віці</i>	25
Волошина А. <i>Соціально-психологічні особливості виникнення самотності серед студентської молоді</i>	27
Галабурда Л. <i>Імідж як соціально-психологічний феномен</i>	30
Ганжиловська Ю. <i>Особливості поведінки підлітків в конфліктних ситуаціях</i>	33
Демянюк О. <i>Погляди С. Грофа та К. Уїлбера про особливості становлення індивідуального образу світу</i>	35
Джеря В. <i>Особливості та основні прийоми діяльності менеджера</i>	38
Дзюба О. <i>Аналіз психологічного взаємозв'язку навчальної успішності та самооцінки підлітка</i>	42
Єфимець Ю. <i>Самоповага як чинник успішності навчальної діяльності</i>	44
Загоруй М. <i>Психологічні особливості взаємозв'язку типу темпераменту та соціометричного статусу в студентській групі</i>	46

Актуальні питання психологічної науки

Захарук Л. <i>Мотивація як рушійна сила учбової діяльності</i>	48
Кирильчук І. <i>Психологічні особливості самоствердження підлітків</i>	49
Крот Ю. <i>Основні ознаки лідерства у сучасному суспільстві</i>	51
Кукла С. <i>Гендерні відмінності у професійному самовизначенні старшокласників</i>	54
Кушнерук Т. <i>Теоретичний аналіз проблеми спілкування в юнацькому віці</i>	57
Марко А. <i>Психологічний зміст феномену алекситимії</i>	59
Матисяк К. <i>Вплив тривожності на формування самооцінки у підлітковому віці</i>	61
Матюх Л. <i>Психологічний аналіз ділових стосунків в академічних групах</i>	63
Медведчук О. <i>Особливості психокорекційної допомоги підліткам з девіантною поведінкою</i>	65
Міщенко В. <i>Психологічні особливості самоствердження дітей – сиріт підліткового віку</i>	68
Миронець М. <i>Психологічні особливості відчуття самотності у підлітковому та юнацькому віці</i>	70
Музика М. <i>Фактори становлення духовних цінностей особистості</i>	72
Муравська Н. <i>Стрес як джерело активності особистості</i>	74
Ногачевська І. <i>Розуміння поетичного тексту як фактор формування інтелектуальної культури студента-словесника</i>	77
Олексіюк М. <i>Теоретичний аналіз проблеми самотності в психології</i>	80
Омельчук Л. <i>Батьківський авторитет як основа психологічного впливу батьків</i>	83
Осипчук О. <i>Теоретичні аспекти розвитку моральної сфери у молодшому шкільному віці</i>	86
Остаповець Ю. <i>Особливості прояву тривожності у студентів</i>	88

Охмак Л. <i>Прояв комплексу неповноцінності у підлітків.....</i>	91
Пилипака К. <i>Розвиток просоціальної поведінки у підлітковому віці.....</i>	93
Покидько О. <i>Психологічний аналіз творчого мислення у підлітковому віці.....</i>	96
Поліщук В. <i>Аспекти психокорекції процесів емоційно-вольової регуляції в підлітковому віці.....</i>	99
Полюхович Л. <i>Проблема генезису інтрапсихічних конфліктів особистості в рамках психоаналітичного підходу.....</i>	101
Прокопівнюк М. <i>Розвиток соціального інтелекту в юнацькому віці.....</i>	103
Руссу І. <i>Теоретичні аспекти проблеми креативності в молодших школярів.....</i>	106
Соботюк І. <i>Психологічний аналіз агресивності та конфліктності в підлітковому віці.....</i>	108
Станіславів Н. <i>Соціально-психологічна детермінація підліткової самотності.....</i>	110
Суходол А. <i>Особливості формування характеру в юнацькому віці: гендерний аспект.....</i>	113
Тищенко І. <i>Казкотерапія як метод зниження рівня тривожності у молодших школярів.....</i>	116
Трошкіна Є. <i>Психологічний аналіз неуспішності в молодшому шкільному віці.....</i>	119
Чмелюк С. <i>Психологічні чинники виникнення самотності у підлітковому віці.....</i>	122
Яремчук Т. <i>Зрада як соціально-психологічний феномен.....</i>	124

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДЧУТТЯ САМОТНОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ Миронець Микола, аспірант РДГУ

Керівник: Ямницький В.М., доктор психологічних наук, професор

Зміни в соціально-економічній, соціально-культурній та інших сферах сучасного суспільства впливають на структуру міжособистісних стосунків, самосвідомість людини, загострюють вікові та особистісні зміни, викликають відчуженість та переживання людьми почуття самотності.

Самотність – це багатогранна проблема, яка носить загальнолюдський характер і містить в собі як можливість глибокого духовного розвитку особистості, так і деформацію повноцінного її психічного життя.

Для переживання стану самотності людиною необов'язково втрачати когось із рідних чи друзів, адже на це почуття впливають не стільки реальні стосунки, скільки уявлення особистості про те, якими вони повинні бути.

К. Мустакас визначає самотність як стан, що дається людині від народження, який оцінюється нею як позитивний, продуктивний і творчий.

Роберт С. Вейс в рамках свого інтеракціоністського підходу дослідження самотності прийшов до висновку, що таке відчуття є продуктом комбінованого впливу фактору особистості та фактору ситуації, а також результатом недостатньої соціальної взаємодії, і тому може розглядатися як нормальна реакція і як психопатологічний стан в залежності від тривалості переживання особистістю цього почуття.

Цікавим та неординарним є погляд на дану проблему О.Б. Долгінової. Самотність визначається як стан, який відчуває особистість в результаті усвідомлення нею ситуації особистої депривації. [1:20]. В рамках наукового підходу О.Б. Долгінової, самотність визначається, як негативне явище. Як важке емоційне переживання особистості, що заповняє її почуття, думки та діяльність.

Г. Зільбург, самотність – це “ хвороба,” нездоланне та неприємне відчуття. Характерними рисами самотньої особи є: нарцисизм, ворожість, манія величі та власної всемогутності.

Для підліткового віку самотність – особливий

психоемоційний стан, який може стати базовим для формування таких негативних явищ, як комплекс неповноцінності, напруга, тривожність, порушення комунікативної сфери. “Самотність – це хворобливе усвідомлення того, що у нас відсутні значимі контакти з іншими. Вона прирікає людину на внутрішню порожнечу, що супроводжується сумом, пригнобленням, почуттям ізоляції, занепокоєнням і сильними бажаннями бути потрібним і бажаним комусь” [4: 72].

У цей час найбільшої трансформації зазнає “Я”– концепція підлітка. Відбувається побудова нового образу “Я”, на який впливає зовнішнє соціальне оточення підлітка (сім’я, школа, друзі та однолітки).

Так, дослідження С.В Малишевої та Н.А. Рожественської, які вивчали проблему самотності у підлітковому віці, дозволили зробити висновки про причини її виникнення:

- Усвідомлення себе як унікальної неповторної, ні на кого несхожої особистості. В ході переживання своєї унікальності можуть виникнути думки про те, що ніхто в принципі не зможе зрозуміти іншу людину, в силу чого всі “ приречені ” на самотність.
- Відсутність достатньої кількості міжособистісних контактів з однолітками. Тільки у спілкуванні з однолітками підліток може самоствердитись, навчитися взаємодіяти в неформальній групі однолітків, відчутти підтримку друзів і підтримати когось самому. Підлітки, що не мають в достатній кількості міжособистісного спілкування у референтних групах, як правило, відчувають почуття самотності.
- Підліткова криза пошуку “ сенсу життя ” також може призвести до загострення самотності.
- Вимушене утримання підлітків в яких-небудь групах. Даний феномен часто спостерігається в дитячих притулках: діти не мають можливості залишитись насамоті, тому нереалізована потреба в усамітненні породжує в них думки про нерозуміння оточуючих їх особистих потреб [2: 63 – 68].

Переживання почуття самотності визначає міру зовнішньої і внутрішньої ізолюваності особистості. В юнацькому віці переживання почуття самотності стає частиною життя майже

Актуальні питання психологічної науки

кожного, відрізняючись лише частотою та інтенсивністю переживання. Психологічною особливістю переживання почуття самотності в юнацькому віці є його суб'єктивна сторона втрати значущих емоційних стосунків, розриву дружніх чи інтимних зв'язків.

Надмірно часте та гостре переживання почуття самотності в юнацькому віці має своїм наслідком прагнення до підкорення та контролю з боку оточуючих, перекладання відповідальності за прийняття рішення на інших. Страх стати вразливим у результаті емоційної залежності від об'єкта прихильності призводить до зниження рівня прояву дружніх та інтимних стосунків.

Отже, самотність у підлітковому та юнацькому віці – це певний психологічно – соціальний стан ізоляції особистості, відчуження, що супроводжується тривожністю, відчуттям непотрібності, депресіями та фрустрацією. Часте та інтенсивне переживання почуття самотності спричиняє негативне ставлення до життя, страх залишитись на одинці з собою, впливає на адекватність оцінки власних переживань.

Список використаних джерел:

1. Долгинова О.Б. Одиночество и отчужденность в подростковом и юношеском возрасте / О.Б. Долгинова. — СПб, 1996 – 151с.
2. Малышева С.В. Особенности чувства одиночества у подростков / С.В. Малышева, Н.А. Рождественская // Вестник МГУ. Серия 14. Психология. - 2001. - №3.
3. Лабиринты одиночества: Пер. с англ. /Под ред. Е.Н. Покровского. – М.: Прогресс, 1989. – 624 с.
4. Gary R. Collins, Christian Conseling: A Comprehensive Guide (Waco, Tex.: Word, 1980) 72 – 79 – ст.

УДК 316.61:[130.122+316.752]

ФАКТОРИ СТАНОВЛЕННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

Музика Мар'яна, студентка 5 курсу РДГУ

Керівник: Главінська О.Д., кандидат психологічних наук, доцент

Проблема духовності завжди посідала чільне місце у науковому доробку. Зокрема, її вивчення знайшло відображення у наукових положеннях філософів, які розглядають духовність як